

Rev., 1: CD006220.

13. Rodakowski, J., Saghafi, E., Butters, MA., & Skidmore, ER. (2015). Nonpharmacological interventions for adults with mild cognitive impairment and early stage dementia: an updated Scoping Review, *Mol. Aspects Med*, Jun.– Oct, 1–16.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.6K(135).37
УДК 373.015.31:796(73)“195/20”

Турчик І.Х.,
к. н. з фіз. вих. та спорту,
доцент, доцент кафедри теорії та методики фізичного виховання
Дрогобицький державний педагогічний університет ім.І.Франка; (Дрогобич, Україна)
Єрмолова В.М.,
к. н. з фіз. вих. та спорту,
доцент, професор історії та теорії олімпійського спорту
Національний університет фізичного виховання і спорту України, (Київ, Україна)
Мацола Н.П.,
старший викладач кафедри теорії та методики фізичного виховання
Дрогобицький державний педагогічний університет ім.І.Франка; (Дрогобич, Україна)

ШКІЛЬНА СИСТЕМА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ В США (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.)

У статті охарактеризовано систему фізичного виховання і спорту в США (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.). Встановлено, що реформування шкільних програм з фізкультурної освіти у другій половині ХХ ст. було пов'язане зі змінами, що відбувалися у суспільному житті та спорті у США. Для початку періоду ХХІ ст. характерним було зростання статусу ФКО і спорту у школах. Вважаємо, що насамперед це пов'язано з оприлюдненням у США масштабних досліджень, які засвідчили про погіршення стану здоров'я американської нації внаслідок високого рівня гіподинамії. Нація поступово усвідомлювала важливість навчити дітей вести здоровий спосіб життя і сформувати у них вміння для дотримання його у дорослому віці. Найбільш відомими підходами у шкільній фізкультурній освіті на початку ХХІ ст. США були: «Освіта через рух» (*Movement Education*), «Спортивна освіта» (*Sport Education*), «Фітнес освіта» (*Fitness Education*).

Ключові слова: урок, фізкультурна освіта, фізична культура, шкільний спорт, США, модель.

Turchyk I., Ermolova V., Macola N. The School System of Physical Education and Sport in the USA (the late 20th - early 21st century). The history of the establishment and development of physical education and sports in the United States in different historical periods is an important part of the general history of physical culture. The experience gained by them has significantly influenced the establishment and formation of modern sports, the development of existing systems of physical education in the world, and in Ukraine in particular. It is important to compare and analyze the historical experience of the development of physical culture and sports in the United States in order to use the acquired knowledge to improve and predict physical education in Ukraine. During the study it was established that the reform of school programs in physical education in the second half of the twentieth century was associated with changes in public life and sport in the United States. Gradually, the goal of the school program of physical education was reoriented from the formation of a high level of physical fitness of students (50-60's) to strengthening the health of students through the enjoyment of exercise and the formation of social competencies (70-90's). For the beginning of the 21st century, the growth of the status of Physical Education and sports in schools was characteristic. We believe that this is primarily due to the publication of large-scale studies in the United States that have shown the deterioration of the health of the American nation due to the prevalence of a sedentary lifestyle. The nation gradually became aware of the importance of teaching children to lead a healthy lifestyle and help them develop skills to follow in adulthood.

The most famous approaches in physical education in the early 21st century in the United States were: "Movement Education", "Sports Education", "Fitness Education". In "Movement Education", attention was focused on mastering basic motor skills as a necessary prerequisite for physical activity throughout life. The basis of "Sports Education" was the acquisition of sportsmanship in selected sports, which can be practiced at any age. The "Fitness Education" approach aims to increase the level of physical fitness of students.

Key words: lesson, physical education, physical culture, school sports, USA, model.

Постановка проблеми. Історія встановлення та розвитку фізичного виховання та спорту в США в різні історичні періоди - вагомий частини загальної історії фізичної культури. Надбаний ними досвід вагомо вплинув на становлення і формування сучасних видів спорту, в цілому на розвиток діючих систем фізичного виховання у світі, й Україні зокрема. Актуальним є співставлення та аналізу історичного досвіду шляхів розвитку фізичної культури і спорту у США з метою використання набутих знань для вдосконалення та прогнозування фізкультурної практики в Україні [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти розвитку теорії і практики фізичного виховання і спорту в США досліджували вітчизняні науковці: Брискін Ю. (2015), Булатова М., Бубка С., Платонов В. (2012), Віндюк О. (2003) Гуськов С., Платонов В., Линець М. (2000), Ковальчука А., Грибана Н. (2014), Мандюка А. (2013, 2015), Сливки Є., Шиян О. (2017), Степанюк С., Гречанюк О., Маляренко І. (2006), Осадчая Т., Максименко І. (2008), Пангелова Н. (2007), Турчик І. (2014, 2019) та ін. вчені. Вагомий внесок у поширення історії фізичної культури США внесли російські

вчені, а саме Гуськов С. (2000), Голощупов Б. (2007), Кун Л. (1982), Олимова В. (1985), Пономарев Н. (1970), Столбов В. (1983), Фомин Ю. (1990) та ін.

Інші етапи становлення розвитку системи фізичного виховання і спорту у США є дослідженні й опубліковані автором у наступних статтях [1; 2; 3].

Мета: охарактеризувати систему фізичного виховання і спорту в США (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.)

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що на початку 1950 – 1960 рр. фізкультурна освіта була важливою і цінною складовою шкільної освіти США. Саме у цей період країна перебувала в стані війни, очікуючи наступу від СРСР, і це актуалізувало проблему наявності населення з високим рівнем фізичної підготовленості. Проте із занепадом, а пізніше і розпадом Радянського Союзу, з поширенням антимілітарних настроїв у США в 70 – 80-х рр. ХХ ст. значення фізичного виховання дещо зменшилося. Проте кінець ХХ ст. у США знову ознаменувався підвищенням статусу фізичного виховання і спорту.

Американські вчені вважають, що цей злет насамперед пов'язаний з оприлюдненням державних звітів щодо погіршення стану здоров'я нації внаслідок гіподинамії. Визначальну роль у цьому також відіграло усвідомлення важливості навчання дітей вести здоровий спосіб життя й одночасного формування вмінь у подальшому дотримуватися активного способу життя. На початку ХХІ ст. пріоритетним завданням фізичного виховання стало навчання дітей науки про здорове життя та навичок необхідних для активного способу життя [9].

На думку американських фахівців, головною метою інституціоналізованої освіти є розвиток пізнавальних (когнітивних) здібностей дітей завдяки засвоєнню знань із навчальних предметів. Вона реалізовується через створення освітнього середовища, в якому набутий досвід вважається відповідним, ефективним і має бути винагороджений.

Фізкультурна освіта є складовою загальною освіти, яка надає всім дітям єдину можливість дізнатися про фізичний рух і отримати фізичне навантаження. Як зазначалося вище, мета та місце фізкультурної освіти в інституціоналізованій освіті змінилося від спрямованості навчання гігієни і набуття знань про здоров'я до ознайомлення дітей з перевагами від занять різними формами активності, включаючи спорт і фізичні вправи.

Через поширення засобів навчання у порівнянні зі шведською та німецькою гімнастикими, що панували у школах США ХІХ ст., фізкультурна освіта наприкінці ХХ ст. перетворилося на змістовну діяльність із різноманітними цілями навчання, покликаними цілісно розвивати дітей [4; 9].

Окрім того, для розуміння фізкультурної освіти як складової системи освіти у США кінця ХХ – початку ХХІ ст. важливо підкреслити, що ця система не передбачала дотримання школами єдиної централізованої навчальної програми. Стандарти навчання з фізкультурної освіти розроблялися національними професійними організаціями, такими як Національна асоціація спорту та фізкультурної освіти (NASPE) та/або державними освітніми агенціями, а не федеральним департаментом освіти; всі рішення щодо курикулуму приймалися на місцях шкільними округами або окремими школами відповідно до державних стандартів. Предмет фізкультурна освіта перебуває під впливом цієї системи, що породжує велику різноманітність освітніх директив і навчальних програм.

Так, у 1991 р. американські вчені Джеймс Салліс (James Sallis) і Томас Макензі (Thomas McKenzie) опублікували доповідь, у якій зазначили, що «фізкультурна освіта – це освіта, змістом якої є застосування всебічного, але фізично активного підходу, що передбачає навчання соціальних, когнітивних умінь, розвиток фізичних якостей, а також досягнення інших цілей засобами руху» [12].

Із зазначеним змістом погодився і Деріл Сідентоп (Daryl Siedentop), який стверджує, що фізкультурна освіта – це освіта через фізичний рух. Дж. Салліс і Т. Макензі виокремлюють дві головні мети фізкультурної освіти: 1) підготувати дітей та молодь до рухової діяльності впродовж життя; 2) залучити учнів до систематичної рухової активності на уроках. Вони вважають, що реалізація цих цілей має довготривалий ефект для забезпечення здоров'я, що допоможе дітям і молоді бути активними впродовж дорослого життя.

Натомість науковці А. Джевет (A. Jewett), Л. Бейн (L. Bain) і К. Енніс (C. Ennis) виокремлюють чотири основні групи завдань ФКО у США, а саме: а) фітнес/оздоровчий розвиток; б) розвиток технічних навичок; в) афективний розвиток; г) когнітивний розвиток [6].

У контексті сказаного вище слід зазначити, що якість шкільних занять ФКО і спортом у США перебуває під постійним контролем місцевої влади, яка приймає рішення щодо розподілу фінансів між школами округу. Однак, як відзначають фахівці, освітні лідери, науковці, вчителі, адміністрація та батьки, на жаль, часто віддають перевагу іншим теоретичним академічним предметам, зменшуючи значення фізичного виховання [7; 14].

Як результат, на рубежі ХХ–ХХІ ст. лише в штаті Іллінойс були запроваджені щоденні уроки ФКО для усіх учнів, незалежно від віку. І хоча владою інших штатів було рекомендовано також проводити заняття щоденно, учні, зокрема старших класів, їх часто не обирали, не займалися фізичною активністю в рекомендований час [10].

Згідно з даними, оприлюдненими Національною асоціацією спорту та фізкультурної освіти (NASPE) і Американською асоціацією серця (2010), незважаючи на визнання більшістю штатів фізкультурної освіти обов'язковим предметом як у початковій, так і середній школі, кількість учнів, яким було дозволено відмовитися від фізкультурної освіти або замінити її, зросла з 27 і 18 у 2006 р. до 32 та 30 у 2010 р. штатів відповідно.

Окрім того, як вважають Р. Пате та ін. (Patte R.), у більшості програм із фізкультурної освіти переважають командні види спорту, що мінімілізує цілеспрямовані заняття на досягнення високого рівня фізичної підготовленості [10].

Ще однією особливістю зазначеного періоду є загострення вчительсько-тренерського конфлікту [16].

Позаяк у США ФКО тісно пов'язана зі спортом, особливо у середній і старшій школі, часто саме вчителі в позаурочний час тренують спортивні команди, і це входить до їхніх обов'язків. Більше того, ефективність роботи вчителя/тренера значною мірою визначається власне кількістю спортивних перемог, а тому фахівці спрямовують

максимальну уваги на планування тренувань і вироблення ігрової стратегії, аніж на підготовку до уроків і навчання фізкультурній освіті. Відтак, шкільні адміністрації часто зацікавлені брати на роботу тренера, а не сертифікованого вчителя, що, зрештою, негативно позначається на процесі навчання фізкультурної освіти.

Навчальні програми (курукулуми) з фізкультурної освіти у США затверджуються на місцевому рівні, однак вони повинні відповідати національним стандартам і узгоджуватися з ними. На уроці ФКО вчителі можуть реалізовувати різні моделі навчальних програм. Як свідчить практика, на початку ХХ ст. одні педагогі продовжували використовувати модель «Освіта через рух» (movement education), як запроваджену у 1980-х рр., так використовували нові, що набули популярності у багатьох школах США – «спортивна освіта» (sport education), «фітнес освіта» (fitness education).

Модель «Спортивна освіта» (Sport Education model) стала другим підходом у США, що був успішно адаптований та впроваджений на національному і міжнародному рівнях. Ця модель була запропонована у 1984 р. Д. Сідентопом професором з університету Огайо [13]. Спортивна освіта – це навчальна програма та інструкція, що розроблені для реалізації програми фізичного виховання для початкової, середньої і старшої школи. Як вважають її розробники, вона забезпечує отримання дітьми та молоддю більш автентичних й приємних спортивних вражень, ніж ті, що їм зазвичай можуть забезпечити уроки фізичної культури [13]. В її основі покладено об'єднання дітей з різними здібностями у малі команди. Важливо, щоб вони систематично брали участь у навчанні та змаганнях упродовж року (тобто довше, ніж передбачено типовими модулями з фізкультурної освіти або сіткою годин). Учні під час спортивних занять здобувають життєвий досвід, виконуючи різноманітні ролі: спортсмена, тренера, капітана, статиста, судді, публіциста, члена спортивної команди тощо. Команди формують товариський дух через використання спільної спортивної форми, назви та привітань, а також під час колективної роботи з метою оволодіння технічними і тактичними вміннями.

Програма передбачає досягнення трьох основних цілей: формування компетентного гравця, грамотного гравця і гравця-ентузіаста [13]. Компетентний гравець є обізнаним, має достатній рівень розвитку вмінь і навичок для задовільної участі в змаганнях, уміє обрати стратегію відповідно до складності гри.

Грамотний гравець розуміє та цінує правила, ритуали і спортивні традиції, вміє розрізняти добрі й погані спортивні практики у різних видах спорту. Гравець-ентузіаст – це той, хто зберігає, захищає та підвищує спортивну культуру через участь, залучення та відповідну поведінку.

Для досягнення зазначених цілей учні повинні:

1. Формувати технічні вміння та навички, характерні для конкретних видів спорту.
2. Розуміти та вміти реалізовувати стратегію, визначену на гру.
3. Брати участь у навчанні та змаганнях відповідно до рівня підготовленості.
4. Брати участь у плануванні спортивних заходів та управлінні ними.
5. Забезпечити відповідальне керівництво.
6. Ефективно працювати в колективі для досягнення спільних цілей.
7. Цінувати ритуали та звичаї, які роблять вид спорту унікальним.
8. Розвивати спроможність приймати аргументовані рішення з питань спорту.
9. Розвивати і застосовувати отримані знання під час суддівства та тренувань.
10. Добровільно брати участь у позашкільному спорті.

Також Д. Сідентоп виокремлює п'ять особливостей, які відрізняють спорт від інших видів рухової активності

[13]:

- 1) сезонність занять і змагань відповідно;
- 2) партнерство (учні є членами однієї команди), офіційні змагання (розклад змагань інтегрований у сезонну підготовку);
- 3) наявність кульмінаційної події (спорт передбачає індивідуальний і командний виступ під час завершального (фінального) заходу);
- 4) фіксування рекордів (реєстр особистих і командних досягнень забезпечує зворотний зв'язок з учнями та стимулює їх до досягнення нових цілей.

У моделі спортивної освіти зазначено, що успіх будь-якої команди чи організації залежить від обов'язків і ролей, які виконують її члени. Акцентується увага на обов'язках учнів, які створюють «командне» середовище, в якому можуть брати участь усі без винятку. Наприклад, учень, який не особливо атлетичний, може реалізовувати конкретну роль, яка підкреслює його індивідуальні можливості.

Виконавців ролей необхідно призначають до початку сезону. Найчастіше ролі для членів команди пропонуються вчителем. Автор програми стверджує, що тим вчителям, хто починає втілювати зазначену модель, не потрібно створювати багато ролей ідеально розпочинати з однієї або двох і повільно розширювати їх.

Згідно з навчальною програмою пропонується декілька можливих ролей, які рекомендовано використовувати у сезоні: 1) головний тренер – дає вказівки щодо технічних і тактичних вмінь, допомагає приймати рішення щодо навчання чи управління; 2) капітан – проводить розминки, допомагає долати проблеми команди, забезпечує загальне керівництво; 3) асистенти тренерів або капітанів – допомагають капітанам або тренерам, а за їх відсутності беруть на себе їхні обов'язки; 4) судді/чиновники – керують змаганнями, приймають рішення щодо правил, навчають спортивних правил товаришів по команді; 5) секретарі – фіксують бали/очки під час ігор, відстежують порушення, передають підсумкові записи відповідній особі (вчителя, керівника, статисту); 6) статисти – реєструють статистику команди, індивідуальні показники ефективності, ведуть сезонну статистику, інтерпретують дані та передають узагальнені результати відповідальній особі (вчителю, публіцисту, менеджеру); 7) публіцисти – публікують записи та статистику у щотижневих спортивних виданнях, шкільних газетах, плакатах або спеціально створених інформаційних бюлетенях; публіцистів також можна назвати керівниками спортивної інформації; 8) менеджери – піклуються про адміністративні

обов'язки колективу, допомагають перевести гравців команди в потрібне місце тощо; 9) менеджери обладнання – обслуговують командне обладнання та спорядження, приносять і забирають їх; 10) тренери – повідомляють вчителя про травми, проводять щоденні розминки відповідно до завдань; 11) спортивна рада – ухвалює підсумкові рішення щодо можливих проблем, пов'язаних із дотримання правил чесної гри та графіком змагань; може здійснювати вибір членів команди; 12) телерадіомовники – забезпечують відповідним обладнанням і надають відповідні звукові сигнали, передбачені правилами під час гри; 13) координатори урочистостей – влаштовують заключний банкет, створюють колективний плакат, веселять уболівальників та ін.

Основною відмінністю моделі «Фітнес освіта» від попередніх є її спрямованість на формування в учнів знань про рухову діяльність і фізичні навантаження задля зміцнення та збереження здоров'я. Програма складена у такий спосіб, що діти, займаючись безпосередньо фізичними вправами, повинні оволодіти певним обсягом теоретичного матеріалу. Метою є підвищення і підтримання оптимального рівня фізичної підготовленості учнів завдяки використанню вправ середнього і високого рівня інтенсивності [8].

Учителі фізкультурної освіти у США під час занять використовують субмоделі зважаючи на вік учнів. З-поміж найпопулярніших моделей застосовують такі: «Фітнес для життя» [5] «Особистий фітнес для тебе» [15], «Будьте активні! Приведіть тіло в порядок!» [15], «Особистий фітнес: добре виглядаємо, добре відчуваємося» [17], «Основи фітнесу» [11]. Види рухової активності, включені до зазначених субмоделей, спрямовані на зміцнення здоров'я, а остаточною метою є вироблення в учнів бажання до систематичних занять спортом. Передбачається, що всі діти можуть досягти оптимального рівня фізичної підготовленості шляхом регулярного виконання вправ високого та середнього рівня інтенсивності.

Висновок: реформування шкільних програм з фізкультурної освіти у другій половині ХХ ст. було пов'язане зі змінами, що відбувалися у суспільному житті та спорті у США. Поступово відбулася переорієнтація мети шкільної програми фізкультурної освіти з формування високого рівня фізичної підготовленості учнів (50–60-ті рр.) на зміцнення здоров'я учня через отримання задоволення від занять фізичними вправами та формування соціальних компетентностей (70–90-ті рр.).

Для початку періоду ХХІ ст. характерним було зростання статусу ФКО і спорту у школах. Вважаємо, що насамперед це пов'язано з оприлюдненням у США масштабних досліджень, які засвідчили про погіршення стану здоров'я американської нації внаслідок високого рівня гіподинамії. Нація поступово усвідомлювала важливість навчити дітей вести здоровий спосіб життя і сформувати у них вміння для дотримання його у дорослому віці.

Найбільш відомими підходами у фізкультурній освіті на початку ХХІ ст. США були: «Освіта через рух» (Movement Education), «Спортивна освіта» (Sport Education), «Фітнес освіта» (Fitness Education). В «Освіті через рух», увага акцентувалася на оволодінні базовими руховими вміннями як необхідною передумовою для занять руховою активністю впродовж життя. В основі «Спортивної освіти» було набуття спортивної майстерності в обраних видах спорту, якими можна займатися у будь-якому віці. Підхід «Фітнес освіта» (Fitness Education) спрямований на зростання рівня фізичної підготовленості учнів.

Література

1. Турчик І., Белікова Н. Генеза системи шкільного фізичного виховання і спорту у США (1930-1944 рр.). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 28. Том. 4. С. 185–189.
2. Турчик І. Шкільне фізичне виховання та спорт у США (кінець ХІХ ст.). Інноваційна педагогіка. 2020. Вип. 22. Том 4. С. 34–38.
3. Турчик І. Становлення та розвиток дитячого спорту і фізичного виховання у післявоєнний період у США (1945 – 1980 рр. ХХ ст.). Інноваційна педагогіка. 2019. Вип. 18. Том 1. С. 47–52.
4. Content standards for physical education. NASPE. 2004. URL: https://www.researchgate.net/figure/NASPE-2004-content-standards-for-physical-education_tbl1_262576945.
5. Corbin C., LeMasurier G., Lambdin D., Greiner M. Fitness for Life: Elementary school guide for wellness coordinators. Champaign, IL: Human Kinetics. 2010. 126 p.
6. Jewett A., Bain L., Ennis, C. The curriculum process in physical education. Madison, Wis.: Brown and Benchmark, 1995. 397 p.
7. Kean T. Should Schools eliminate mandating physical education classes? Yes: exercise students minds not midriffs. The School Administrator. 1990. Vol.47.№2. P.14–16.
8. Lonsdale C., Rosenkranz R., Peralta L., Bennie A., Fahey P., Lubans D. A systematic review and meta-analysis of interventions designed to increase moderate-to-vigorous physical activity in school physical education lessons. Preventive Medicine. 2013. P.152-161
9. NASPE National Standards. National Association for Sport and Physical Education. URL: <http://www.aahperd.org/naspe/standards/nationalStandards/> <https://www.shapeamerica.org/standards/pe/>
10. Pate R., Leavy-Small M., Ross J., Young J., Flint K., Warren C. School physical education. Journal of School Health. 1995. P. 312–318.
11. Rainey D., Murray T. Foundations of personal fitness. New York: Glencoe/McGraw Hill. 2005. 422 p.
12. Sallis J., McKenzie T. Physical Education's Role in Public Health. The Research Quarterly for Exercise and Sport. 1991. №62 (2) P.124–137.
13. Siedentop D. Sport education. Champaign, IL: Human Kinetics. 1994. 152 p.

14. Stier W., Milchrist P. Kleinman S. The future of P.E.: Survival or extinction. Paper presented at the annual meeting of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation, and Dance (AAHPERD) in Denver. 1994. URL : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED383644.pdf>
15. Stokes R., Schultz S. Get Active! Get Fit! A Middle School. Hunter Textbooks, 2009. 186 p.
16. Templin T., Schempp P. Socialization into physical education: Learning to teach. Indianapolis. 1989. 340 p.
17. Williams C. Personal Fitness: Looking Good, Feeling Good. Kendall/Hunt Publishing Company, 2005. 374 p.

Reference

1. Turchyk, I., Belikova N. (2020). Geneza systemy shkilnoho fizychnoho vykhovannia i sportu u SShA (1930-1944 rr.). Aktualni pytannia humanitarnykh nauk : mizhvuzivnyi zb. nauk. prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Drohobych : Vydavnychiy dim «Helvetyka», Vyp. 28. Tom. 4. 185–189.
2. Turchyk, I. (2020). Shkilne fizychno vykhovannia ta sport u SShA (kinets XIX st.). Innovatsiina pedahohika. Vyp. 22. Tom 4. 34–38.
3. Turchyk, I. (2019) Stanovlennia ta rozvytok dytiachoho sportu i fizychnoho vykhovannia u pisliavoiennyi period u SShA (1945 – 1980 rr.). Innovatsiina pedahohika. Vyp. 18. Tom 1. 47–52.
4. Content standards for physical education. NASPE. 2004. URL: https://www.researchgate.net/figure/NASPE-2004-content-standards-for-physical-education_tbl1_262576945.
5. Corbin, C., LeMasurier, G., Lambdin, D., Greiner, M. (2010). Fitness for Life: Elementary school guide for wellness coordinators. Champaign, IL: Human Kinetics. 126 p.
6. Jewett, A., Bain, L., Ennis, C. (1995). The curriculum process in physical education. Madison, Wis.: Brown and Benchmark. 397 p.
7. Kean, T. (1990). Should Schools eliminate mandating physical education classes? Yes: exercise students minds not midriffs. The School Administrator. Vol.47. №2. P.14–16.
8. Lonsdale, C., Rosenkranz, R., Peralta, L., Bennie, A., Fahey, P., Lubans, D. (2013). A systematic review and meta-analysis of interventions designed to increase moderate-to-vigorous physical activity in school physical education lessons. Preventive Medicine. P.152-161
9. NASPE National Standards. National Association for Sport and Physical Education. URL: <http://www.aahperd.org/naspe/standards/nationalStandards/> <https://www.shapeamerica.org/standards/pe/>
10. Pate, R., Leavy-Small, M., Ross, J., Young, J., Flint, K., Warren, C. (1995). School physical education. Journal of School Health. 1995. P. 312–318.
11. Rainey, D., Murray, T. (2005). Foundations of personal fitness. New York : Glencoe/McGraw Hill. 422 p.
12. Sallis, J., McKenzie, T. (1991). Physical Education's Role in Public Health. The Research Quarterly for Exercise and Sport. №62 (2) P.124–137.
13. Siedentop, D. (1994). Sport education. Champaign, IL : Human Kinetics. 152 p.
14. Stier, W., Milchrist, P. Kleinman, S. (1994). The future of P.E.: Survival or extinction. Paper presented at the annual meeting of the American Alliance for Health, Physical Education, Recreation, and Dance (AAHPERD) in Denver.. URL : <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED383644.pdf>
15. Stokes, R., Schultz, S. (2009) Get Active! Get Fit! A Middle School. Hunter Textbooks. 186 p.
16. Templin, T., Schempp, P. (1989). Socialization into physical education: Learning to teach. Indianapolis. 340 p.
17. Williams C. (2005). Personal Fitness: Looking Good, Feeling Good. Kendall/Hunt Publishing Company. 374 p.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2020.6K(135).38
УДК 378. 016:796.01.3] – 047.22

Файчак Р.І.

к.н.з ф.в. і с. доцент кафедри фізичного виховання
Бублик С.А.

к.н.з ф.в. і с. доцент кафедри фізичного виховання
Човган Р.Я.

к.н.з ф.в. і с. доцент кафедри фізичного виховання
Крижанівська О.Ф.

к.н.з ф.в. і с. доцент кафедри фізичного виховання

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, Івано-Франківськ

ВПЛИВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА РОЗВИТОК СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті досліджується вплив занять з фізичного виховання на основні спортивно-оздоровчі компетенції майбутніх педагогів. Під час констатуючого педагогічного експерименту нами проводилось тестування студентів щодо основних компетентностей. Розроблено та впроваджено корегуючу програму підвищення рівня оздоровчої освіти студентів, відносно здорового способу життя, у рамках навчального модуля з фізичного виховання. Узагальнення змісту наукових праць, дало змогу виявити основні спортивно-оздоровчі компетенції: здоров'язберігаюча компетентність; володіння методичними та практичними вміннями і навичками з фізичного виховання; самостійна робота. Встановлено ефективність нашої методики, для розвитку основних досліджуваних компетенцій студентів педагогічного факультету. Встановлено, що навчальний процес з фізичного виховання